

ומסקינן: תיקו.

שנינו במשנה: **אחד הנכנס לעזרה ואחד הנכנס לתוספת העזרה, שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות, אלא במלך, ונביא, ואורים ותומים וסנהדרין של שבעים ואחד:**

ומפרשינן: **מנא הני מילי, מנין שצריך את אלו כדי להוסיף על העזרה?**

אמר רב שימי בר חייא: משום דאמר קרא בצווי הקמת המשכן "ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו, וכן תעשו". ולכך הוסיף הכתוב "וכן

10-א

תעשו" ללמד על עשייה לדורות שתהא כמו שהיתה במשכן, והרי בימי משה קידשו את העזרה על פי משה שהוא מלך ונביא, ואחיו כהן גדול,⁽¹⁾ ואורים ותומים⁽²⁾ ושבעים זקנים.⁽³⁾

מתיק רבא על מה שלמדנו מ"וכן תעשו" לדורות, מהא דתניא:

כל הכלים [כלי השרת] שעשה משה במשכן משיחתן בשמן המשחה היא מקדשתן וכמו שנאמר "וימשחם ויקדש אותם", אבל מכאן ואילך [הכלים שנעשו לאחר מכן] עבודתן בתורת כלי שרת היא המחנכתן לעבודה,

באורים ותומים, מכל מקום למה הזכיר כן רש"י, ומה הוצרך לזה!?

2. הקשו התוספות: אף על גב דאהרן היה בבנין משכן, וכי נשאלו באורים ותומים לעשות משכן, והלא קודם שנתכהן אהרן על ידי המלואים נעשה המשכן!?

3. כתב הר"י מיג"ש והביאו הרשב"א, דאף על גב דבהקמת המשכן עדיין לא היו סנהדרין, מכל מקום משה במקום שבעים ואחד קאי, כמבואר בסנהדרין טז ב "משה במקום שבעים ואחד קאי", וראה גם ברש"י סנהדרין טז ב ד"ה כן תעשו לדורות, שכתב "מה משכן על פי משה, והוא במקום סנהדרי גדולה, אף לדורות על פי סנהדרי גדולה", ומיהו לשון רש"י כאן "ושבעים זקנים" לא משמע כן.

ועוד כתב הרשב"א: שתי תורות במקום מילואים, כן כתב ר"ח ז"ל, וכן כתב הר"י הלוי ז"ל; ותמה על זה הרשב"א: ואני תמיה, הלא במלואים לא היה חמץ, שכל המנחות באות מצה, חוץ מחמץ שבתודה ושתי הלחם, ואם כן תמיה: האיך העמיד [נחמיה] חמץ שבתודה;

טומאה [דאיתא לעיל שהיא ידיעה], דאילו התם, למד שהשרץ מטמא, וכשנגע בו ידע שנגע בשרץ, אבל לא נזכר לו להכיר שהוא טמא בנגיעה זו, התם קאמרינן: כיון שלמד שהנוגע בשרץ טמא וזה ידע כשנגע, אין זה העלם; אבל זה לא ידע מקום מקדש מימיו, אין כאן ידיעת בית רבו; וראה גם לשון רש"י לעיל ה א: שלמד בבית רבו שהנוגע בטומאה טמא, והוא ידע שהרגיש כשנגע, אבל לא התבונן לשום על לבו שנטמא שמה ידיעה; וביאור דבריו, הוא על פי שיטתו שנתבארה בהערה לעיל.

וכתב הריטב"א: ותימה גדול הוא לפי פירוש זה מאי מספקא ליה בהא, דהא נראה כדבר פשוט, שאין כאן במקדש ידיעת בית רבו כידיעת בית רבו דטומאה, דהתם יודע שנגע בשרץ שהוא מטמא, וזה אינו יודע כלל שנוגע במקדש; וראה שם שהביא פירושים אחרים בביאור "ידיעת בית רבו", ובביאור הסוגיא.

1. על פי לשון רש"י; [וצריך ביאור: הרי במשנה לא נזכר כהן גדול, ולמה הזכיר רש"י כהן גדול; ואף אם נפרש דכוונתו לומר "כהן גדול ואורים ותומים", כלומר: על פי כהן גדול הנשאל

ומקשינן: **השתא דכתב רחמנא "אשר ישרתו"**, וכבר למדנו דין הקידוש לדורות ממקרא זה, אם כן **"אותם" למה לי?**

ומשינן: **אי לא כתב רחמנא "אותם"** מלבד **"אשר ישרתו בם בקודש"**, הוה אמינא לדרוש כך:

הני [כלים שעשה משה] **הוא דבמשיחה**, ואילו **לדורות במשיחה** וגם **בעבודה**, **הא** מצד שני **כתב "וכן תעשו"**, ועל כל פנים יש לנו לומר שהכלים צריכים משיחה גם לדורות, ולכך **מיעט רחמנא "אותם"**, ללמד: **אותם במשיחה ולא לדורות במשיחה** כלל אלא בשירות, כדכתיב **"אשר ישרתו בם בקודש"**.

שינוי במשנה: שאין מוסיפין על העזרה אלא, **ובשתי תודות:**

תנא בבביתא: **"שתי תודות"** שאמרו במשנתנו שמקדשים בהם, היינו **בלחמן** של התודות, כלומר: בשני לחמי חמץ שמביאים עם התודה, כדמפרש ואזיל, **לא בכשרן** של התודות.

ומפרשינן: **מנהני מילי** שמקדשים בלחמי החמץ שבתודה?

אמר פירש רב הסדא:

כלומר: על ידי שעושים בכלים עבודה הטעונה כלי שרת, מתקדש כלי השרת בעבודה זו.⁽⁴⁾

ותיקשי על מה דדרשינן לעיל מ"וכן תעשו" לדורות, **ואמאי** עבודתן מחנכתן, והרי **נימא:** הרי כתיב אף על עשיית הכלים "ככל אשר אני מראה אותך ... ואת תבנית כל כליו **וכן תעשו"** ונדרוש שאף **לדורות** משיחתן היא המקדשתן!?

ומשינן: **שאני התם** גבי כלים, משום **דאמר קרא** [במדבר ז א] גבי הקמת המשכן: **"ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן, וימשח אותו ויקדש אותו ואת כל כליו, ואת המזבח ואת כל כליו, וימשחם ויקדש אותם"**, ולמדנו מלשון **"אותם"**:⁽⁵⁾ **אותם במשיחה, ולא לדורות במשיחה.**

ומקשינן: **אימא**, דרוש את הפסוק **"אותם: אותם במשיחה**, ואילו **לדורות או במשיחה או בעבודה**, ולא כאשר שינוי שהעבודה דוקא היא המקדשת!?

אמר תירץ רב פפא:

אמר קרא [במדבר ד יב] גבי משא המשכן וכליו **"ולקחו את כל כלי השרת אשר ישרתו בם בקודש"**. **תלאן הכתוב** לכלי השרת **בשירות**, ללמד שלדורות מתקדשים הם בשירות דוקא ולא במשיחה.⁽⁶⁾

5. אפשר שהלימוד הוא מיתור "וימשחם ויקדש אותם" שאינו צריך, מאחר שכבר אמר "וימשח אתו ויקדש אתו ואת כל כליו".

6. אפשר שהלימוד הוא מלשון "ישרתו" דמשמע לשון עתיד, והיינו לדורות.

[וכמבואר להלן ששתי תודות היינו שני לחמי תודה].

4. תמהו התוספות: למה לא הקשו על המשכן לדורות, והיא צריך המקדש משיחה כמו המשכן, מאחר שנאמר על תבנית המשכן "וכן תעשו"!

שבשמים.

וכיון שאין בזה חשיבות, לא היה נחמיה מזכיר את גדלותן של הבהמות.⁽⁸⁾

אלא ודאי "גדולות", היינו "גדולה שבתודה". כלומר, אותו חלק בתודה שהוא גדול מחבירו, ומאי ניהו? — לחמי חמץ שבתודה. שכל לחם היה גדול מלחמי המצה שהיה מביא עם התודה —

דתנן:

התודה היתה באה מן חמש סאין ירושלמיות, שהן שש סאין מדבריות, שהן שתי איפות והאיפה כלומר, שהרי האיפה שלש סאין, נמצאו שש סאין מדבריות שוות לשתי איפות —

ושתי איפות אלו הם "עשרים עשרון" —

ועשרים עשרונות אלו נחלקו שוה בשוה: עשרה עשרונות לעשרה לחמי חמץ, ועשרה עשרונות לכל לחמי מצה, ובמצה שלשה מינין של עשר עשר: חלות, רקיקין, ורבוכה; נמצא, כל לחם של חמץ עשוי מעשרון והיה שוה לשלשה לחמים של מצה, נמצאו הגדולות שבתודה הן לחמי חמץ, שמהם היו נוטלים שני לחמים לקידוש.

אמר רמי בר חמא: ירושלים היא זו שמתקדשת בשתי תודות,⁽⁹⁾ וכאשר היה

משום דאמר קרא [נחמיה יב לא] גבי נחמיה כשנבנית חומת ירושלים ובא לקדש את העיר: "ואעמידה שתי תודות גדולות [אצל החומה מבחוץ]⁽⁷⁾ ותחלוקות לימין מעל לחומה [להקיף את העיר בתהלכות שהלכו דרך ימין כשפניהם לחלל העיר הלכו תמיד לצד ימין עד שהקיפו את כולה]".

והרי מאי "גדולות" —

אילימא שתי קרבנות תודה ממין גדול ממש, כלומר: סוג בהמה שדרכה להיות גדולה, כך אי אפשר לומר, ומשום:

דאם כן נימא "ואעמידה שני פרים".

אלא תאמר ד"גדולות" היינו תודות ממש הגדולות במינן, כלומר, היו התודות מבהמות שביחס למינן הן מהגדולות; אף כך אי אפשר לומר, שהרי:

מי איכא חשיבותא קמי שמיא [וכי יש חשיבות כלפי שמיא במה שהבהמה היא גדולה או קטנה]!?

והתניא: נאמר בעולת בהמה "אשה ריח ניחח", ואף בעולת העוף שהיא קרבן קטן מן הבהמה נאמר אותו לשון עצמו "אשה ריח ניחח". ואף במנחה, שהיא קרבן קטן משתיהן נאמר כלשון הזה, "אשה ריח ניחח", מלמד הכתוב שאחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכוין את לבו לאביו

אלא ש"לא היה לו להתפאר בכך, כיון שמצוה בזה כמו בזה אם מתכוין לשם שמים"; וראה עוד ברמב"ן רשב"א ריטב"א ור"ן.

9. פירוש: ומה ששינונו במשנתנו שתי תודות הוא משום "אין מוסיפין על העיר", אבל

7. כן פירש רש"י; והרשב"א הביא בשם ר"י שהיו מהלכים אצל החומה מבפנים, וראה מה שכתב לפי פירושים אלו בענין קדושת החומה עצמה.

8. בתוספות הוכיחו שיש מעלה בגדולה ונאה,

בזמן נחמיה ועזרא, ואין העזרה כשמוסיפין עליה מתקדשת בשתי תודות, אלא בשיירי מנחה (10) —

מאי טעמא? — כי קידוש העזרה הוא בקידוש ירושלים:

מה ירושלים, דבר הנאכל בה — דהיינו לחמי תודה הנאכלים בכל העיר כשלמים — מקדשה. אף עזרה, דבר הנאכל בה מקדשה. ושיירי מנחה נאכלים בעזרה, לפי שקדשי קדשים הם.

ומקשינן: אטו לחמי תודה, בעזרה מי לא מיתאכלי [וכי לחמי תודה נאכלים בירושלים בלבד ולא בעזרה], עד שאתה אומר שאי אפשר לקדש את העזרה בשתי תודות כיוון שקידושה הוא בדבר הנאכל בה?! —

אלא כך תאמר: קידוש העזרה בקידוש ירושלים:

מה ירושלים, מתקדשת בדבר הנאכל בה, ואם יוצא ממנה הוא נפסל, דהיינו לחמי תודה, שנפסלים כשיצאו מחוץ לירושלים כשאר קדשים קלים —

אף העזרה, מתקדשת בדבר הנאכל בה, ואם יוצא ממנה נפסל. והיינו שיירי מנחות

הנפסלים ביוצא כשיצאו חוץ לעזרה ככל קדשי קדשים. (11)

ומקשינן: אי מדמינן קידוש עזרה לקידוש ירושלים, אם כן נדמה גם לענין חמץ, ונאמר: מה להלן בקידוש ירושלים בחמץ היא מתקדשת, אף כאן בקידוש עזרה בחמץ היא מתקדשת?! —

ומשנינן: ותסברא, וכי סבור אתה לדמות גם לענין זה?! והרי מנחת חמץ מי איכא, והרי אמרה תורה: "כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תאפה חמץ"?! —

וכי תימא, שמא תאמר, לא יביא מנחת חמץ ב-10 ויקדש בשיירה, אלא יביא מנחה שאינה חמץ, אלא דמחמיץ לחו לאחר הקמיצה לשירים לבדם, ומקדש בהו, ותאמר שעיקר קפידת התורה היא שלא יקריב שאור על גבי המזבח, וכדכתיב "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה", והוא הקומץ שמקטירים אותו על המזבח, אבל על השירים הנאכלים לכהנים, לא הקפידה תורה —

כך אי אפשר לומר — כי, והכתיב "וכל המנחה אשר תקריבו לה' לא תאפה חמץ" — חלקם נתתי אותה מאשי". ואמר ריש לקיש ללמוד מסמיכות זו: אפילו חלקם [חלק

"מוסיפין ... על העזרות" בשיירי מנחה.

10. הקשו התוספות: אם כן אף העזרה בימי שלמה נתקדשה בשיירי מנחה, ומנין היה להם מנחה, למאן דאמר "אין מנחה בבמה"?! ותירצו: כיון שהכל בא בבת אחת הקידוש ועשיית מנחה, לא חשבינן מנחה בבמה, ובקמיצה ובהקטרה היה מקומה מתקדש, וכל

העבודה היתה מחנכתה, ומתקדש מקומה; אי נמי: כיון דלא אפשר לא צריך, והא דקאמר הכא דאין מתקדשת היינו היכא דאפשר, כגון שבאין להוסיף על העזרה; וראה תוספת דברים בזה בהערות לדרך טז א הערה 2.

11. לשון הרמב"ם [בית הבחירה ו יג] הוא: וכן אם הוסיפו על העזרה מקדשין אותה בשיירי